

בילה, ואירי שנותן שיעור דם מצומצם של המתנות. אלא מדובר שיש דמים טובא, ובכל זאת לא תוכיח שיש בילה כנגד דברי רב אשי.

כי בדם בלול, לא פליגי רבי אליעזר ורבי יהושע. וגם רבי אליעזר סובר שאם התערב דם בכור בדם עולה לא עלו לו, כי שמא מהאי קיהיב ומהאי לא קיהיב, ויתכן שלא יצא ידי חובתו בעולה או בככור.

אלא, כי פליגי, בהתערבו הדמים בכוסות נפרדות.

לרבי אליעזר אית ליה "רואין", הילכך לא איכפת ליה שנותן מכל כוס ארבע מתנות, כי הדמים הנוספים שנותן מהבכור רואה אני אותם כאילו הוא נותן מים, וכן דמים עליונים שנתערבו בדמים תחתונים יכול לתת מכל הכוסות הן למעלה והן למטה, כי רואה אני את המתן הנוסף כנתינת מים.

ואילו לרבנן, דפליגי על רבי אליעזר במשנתנו, וקא אמרי הניתנין למעלה שהתערבו בניתינין למטה יישפכו לאמה, לית להו "רואין". הילכך אסור לשנות וליתן את הדמים העליונים למטה או את התחתונים למעלה.

ותמהינן: וכי בכלול לא פליגי?

והתניא: אמר רבי יהודה: לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על דם הטאת שנתערב בדם עולה, שיקרב [שחולק רבי יהודה על התנא דמתניתין, וקסבר שגם חכמים מודים לרבי אליעזר דאמרינן "רואין" את הדם הנוסף שבתערובת כאילו הוא מים].

מתנות, מתנה אחת עבור כל אחד משני הדמים.

וכן הא דקתני במתניתין: התערבו דמים שהם במתן ארבע בדמים שהן במתן ארבע, וקאמר רבי אליעזר ינתנו במתן ארבע, הכא נמי איירי שנתערבו דם בשיעור מתן ארבע בדם אחר בשיעור מתן ארבע. וקאמר רבי אליעזר יתן שיעור ארבע מתנות מהדם הזה, ויחזור ויתן שיעור ארבע מתנות מהדם הזה, משום שאין בילה.

ותו הוינן בה: הא דקתני במתניתין "התערבו הניתנין במתן ארבע בניתינין במתנה אחת", דקאמר רבי אליעזר ינתנו במתן ארבע ורואה אני את תוספת דמי הבכור כאילו הם מים, תיקשי לרב אשי, כי אם סבר רבי אליעזר אין בילה, יש לחוש שמא לא נתן מאחד משניהם כלל?

וכי תימא הכא נמי איירי בנתערב ארבע & -א

באחת, ששיעור מתנה אחת מדם הבכור התערבה בשיעור ארבע מתנות מדם העולה, וזה שאמר רבי אליעזר ינתנו במתן ארבע כוונתו היא שכל הדם, המורכב מחמש מתנות, ינתן במתן ארבע, כך שעל אף שאין בילה, יש כאן ודאי ארבע מתנות מן דם העולה והבכור.

אי הכי, שהעמדת במתן ודאי של ארבע מתנות מן העולה, תיקשי, אמאי אמר לו רבי יהושע לרבי אליעזר, הרי הוא עובר על כל תוספי? והרי הכא, "בל תוסיף" מהיכא? שהרי הוא לא הוסיף דבר! ?

אלא, אמר רבה: אין צורך לומר את כל אותם תירוצים דמשנינן לעיל אליבא דרב אשי שהעמיד את רבי אליעזר דסבר אין

החטאת והעולה "תחלת הטאת ועולה", שעדיין לא ניתנו מדם החטאת והעולה על המזבח, וצריך עתה ליתנם בתחילה.

אבל "סוף הטאת ותחילת עולה", אם כבר ניתן מדם החטאת, ולא נשארו אלא שיירי דם החטאת, שדינם להשפך למטה, והתערבו אותם שיירי בדמי "תחלת עולה" שעדיין לא ניתן מדמה על המזבח, הרי דברי הכל, מקום נתינת דמי עולה הוא גם מקום נתינת שיירי של החטאת. דהיינו, שאין צורך לשפוך את דם החטאת על יסוד המזבח, משום שדם שיירי החטאת שותת ויורד מאליו אל היסוד, ונמצא שאין כאן "שינוי מקום".

אמר ליה רב יוסף לאביי: הכי אמר רב יהודה: שיירי הטעונים שפיכה אל היסוד, צריכין להשפך על איצטבא עצמה. והיינו על היסוד הקרוי "איצטבא", משום שהוא עשוי בדמות איצטבא. ואם כן, גם בסוף חטאת ותחילת עולה פליגי רבנן, שלדבריהם אי אפשר לתת את דמי סוף חטאת על קיר המזבח עצמו שהוא המקום של דם העולה.

וכן שנינו, שנחלקו בכך ריש לקיש ורבי יוחנן:

אמר ריש לקיש כדברי אביי, לא שנו פלוגתת חכמים ורבי אליעזר במשנתנו אלא תחילת הטאת ועולה. אבל סוף הטאת ועולה, דברי הכל מקום עולה הוא מקום שיירי, ולא פליגי.

ואילו רבי יוחנן, ואיתמא רבי אלעזר, אמר: עדיין היא מחלוקת גם בסוף חטאת

וכן לא נחלקו ברובע ובנרבע שהתערב דם בדם כשירים, שלא יקרב, משום דם האיסור המעורב.

על מה נחלקו? — על דם תמימה שנתערב בדם בעלת מום, שרבי אליעזר אומר יקרב, בין שהיתה תערובת הדם בכלול, בכוס אחת, בין שהיתה התערובת בכוסות, ורואה אני דם בעלת מום למעלה כאילו הוא מום.

וחכמים אומרים, לא יקרב.

וטעמו של רבי אליעזר, אליבא דרבי יהודה, הוא, דקא סבר, הא דכתיב "מום בם" — לא ירצו לכם", הוא רק בעינייהו, ולא בהמצאם בתערובת.

ומדרבי יהודה, שהעמיד את מחלוקתם בין בכלול בכוס אחת ובין בהתערבו בכוסות, נשמע לתנא דמתניתין, שמחלוקת חכמים ורבי אליעזר היא גם בכלול! ?

ומתצינן: רבי יהודה, שהעמיד לפלוגתייהו דחכמים ורבי אליעזר רק בדם בעלת מום שהתערבה בדם כשירה, מתני לפלוגתייהו בין בכלול בין בכוסות, ומכשיר רבי אליעזר משום דקסבר דם בעלת מום המעורב בדם אחר אינו פסול. אבל רבנן, דהיינו תנא דמתניתין, שהעמיד לפלוגתייהו גם בדם כשירים שהתערבו זה בזה, אוקי לפלוגתייהו דדוקא בכוסות פליגי. אבל בכלול לא פליגי רבי אליעזר, משום דקסבר אין בילה. (40)

אמר אביי: לא שנו במשנתנו את מחלוקת חכמים ורבי אליעזר בחטאת ועולה שהתערבו דמיהם זה בזה, אלא כשהיו דמי

40. [עיי'ן היטב ברש"י ובשיטה מקובצת]

ותחילת עולה.

מתיב רב הונא בר יהודה: נאמר בבכור "קודש הב", ובא הכתוב ללמדנו שדמים של בכור בהווייתו יהיו, שאפילו אם נתערב דם הבכור בדם קדשים אחרים, לא אבד דם הבכור את שמו, ולכן יקרבו הדמים.

ולרבנן יהיה דין זה כשנתערב דם הבכור בדם עולה, שיכולין שניהם להיקרב ביחד למטה.

ודייקנן: מאי לאו, חידוש הברייתא הוא שאפילו התערבו דמי סוף עולה, דהיינו, הדמים שנשתיירו לאחר מתן ארבע מדמי העולה, והדמים של תחילת בכור, אין מאבדים דמי תחילת הבכור את שמם. ושמע מינה, מקום עולה הוא מקום שיריים, ולכן יכול לתת את דם התערובת על קיר המזבח למטה.

ודחינן: לא תוכיח מהכא, כי מדובר כאן אודות עירוב תחילת עולה ובכור. ומאי קא משמע לן שיכולים להנתן ביחד, והרי זה הוא מקום בכור כמו מקום עולה? דאין "עולין" מבטלין זה את זה. למרות שדמי העולה מרובים, אין דמי הבכור בטלין בהם. וכן אם היו דמי הבכור מרובין, אין דמי העולה בטלין.

ותמהינן: האי, זה שאין עולין מבטלין זה את זה, הרי מ"ולקח מדם הפר ומדם השעיר"

[ויקרא טז] הכתוב בענין הזאתם יחד ביום הכיפורים, נפקא?! שהרי דם הפר מרובה מדם השעיר ובכל זאת מערבים אותן כדי לתת מדם התערובת על קרנות המזבח הפנימי, ובכל זאת קרינן לדם השעיר המועט "דם השעיר", ללמדך שאין עולין מבטלין זה את זה?! (41)

ומשנינן: תנאי היא שנחלקו בדבר. איכא דנפקא ליה לדין אין עולין מבטלין זה את זה מהכא, ואיכא דנפקא ליה מהכא.

מתיב רבא: כתיב "והקריבו בני אהרן את הדם, וזרקו את הדם". והרי היה לו לכתוב "והקריבו בני אהרן וזרקו אל המזבח", ולא להזכיר כלל דם כי מה יש לו לקבל ולזרוק כתוצאה מהשחיטה אם לא דם, ואם כן, מה תלמוד לומר פעמיים "דם" "דם"?

פא-ב

לפי שהייתי יכול לומר: אין לי דמים שנתערבו שיקרבו אלא אלו קרבנות, כגון עולה שנתערבה בתמורתה, שאף אם נתערבו העולה ותמורתה מחיים יקרבו שתיהן, שהלכותיהם שוים הילכך לא איכפת לן מתערובתן של הדמים.

מנין לרבות תודה ושלמים שהתערבו זה בזה, שאין הלכותיהם שוים שהתודה נאכלת ליום אחד ולילה והשלמים נאכלים לשני ימים ולילה?

מרבה אני תודה ושלמים, שבאין בנדר

השעיר המועט בדם הפר המרובה, ואין זו אלא זריקה אחת שאמרה תורה שיערב את שני הדמים, ויקיים מצוה אחת של זריקת הדם על המזבח הפנימי בדם מעורב.

41. הגרי"ז דן בשאלה האם כאשר מערבים את דם הפר ואת דם השעיר ומוזה הכהן הגדול מהדם המעורב לקרנות מזבח הזהב, האם יש כאן קיום דין זריקה מיוחד בדם הפר וקיום דין זריקה מיוחד בדם השעיר, או שמא בטל דם